

جلسه دوم: ایمان و باور

اولین و اساسی ترین اصل در این عرصه، ایمان به آن چه باید به آن ایمان داشت در خود و جامعه است، معنویت یعنی این، اخلاق هم برگرفته از همین است.

ایمان یعنی چه

ایمان به معنای باور است. فوق علم است. چه بسا کسانی علم دارند اما باور ندارند چه بسا کسی کتاب در مضرات سیگار نوشته است ولی خودش سیگار می کشد. این علم دارد، می داند سیگار ضرر دارد اما باور ندارد. به هر حال علم چیزی است و باور چیز دیگر. آن چه در معنویت بسیار مهم است باور این معنویت است. اما سؤال این است: «باور به چه؟»

باور به چند اصل

۱. باور خدا؛ ۲. باور به ملائکه به عنوان مدبران جهان هستی که خداوند تدبیر جهان هستی را به آن ها سپرده است؛ ۳. باور به انبیاء و پیام آوران الهی؛ ۴. باور به کتاب های آسمانی؛ ۵. باور به قیامت. باور به عدالت خداوند زیر مجموعه باور به خداوند است. باور به امامان سلام الله علیهم اجمعین زیر مجموعه و در ادامه باور به انبیاء است. ایمان به این ها مد نظر است، معنویت یعنی این. «آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ...» - پیامبر، به آن چه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، به طور کامل مؤمن می باشد). و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب ها و فرستادگانش، ایمان آورده اند...» (بقره/۲۸۵) «وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ» — و آنان که به آن چه بر تو نازل شده، و آن چه پیش از تو (بر پیامبران پیشین) نازل گردیده، ایمان می آورند؛ و به رستاخیز یقین دارند». (بقره/۴) ایمان به این مجموعه می شود معنویت. ایمان و باور به این مجموعه در حقیقت زمینه ساز همه ارزش های معنوی است.

حلاوت الایمان

در روایات ماست که برخی شیرینی ایمان را می چشند و برخی شیرینی ایمان را نمی چشند. آن هایی که شیرینی ایمان را می چشند زندگی شان زندگی دینی می شود. آن هایی که شیرینی ایمان را نچشیده اند و فقط شعار می دهند ایمان آن تاثیر لازم را در زندگی شان نمی گذارد. امیرالمؤمنین علی علیه السلام مکرر می فرمودند: «لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئْهُ وَ أَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ وَ أَنَّ الضَّارَّ النَّافِعَ هُوَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ»^۱

مزه ایمان را کسی نمی چشد مگر این که به این باور برسد که آن چه به او رسیده با اراده خداوند بوده و اگر خداوند اراده نمی کرد به او نمی رسید و آن چه به او نرسیده امکان رسیدنش نبود چون خدا اراده نکرده است. «وَ أَنَّ الضَّارَّ النَّافِعَ هُوَ اللَّهُ» به این باور برسد که آن کسی که ضار و نافع است خداست. سود و زیان از ناحیه ذات مقدس ربوبی است. «لا موثر فی الوجود الا الله»

امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود مزه ایمان را کسی می چشد که حق مدار و حق پذیر باشد. در برابر حق در هر عرصه ای تسلیم باشد. «كَيْفَ يَجِدُ خَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ يُسَخِّطُ الْحَقَّ»^۱ کسی که از حق بدش می آید او مزه ایمان را نچشیده است. کسی مزه ایمان را می چشد که از ایمان خوشش بیاید. روایتی دیگر از آن حضرت است که فرمود: «لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتَرَكَ الْكَذِبَ هَزْلَهُ وَ جَدَّهُ»^۲ مزه ایمان را نمی چشد مگر کسی که دروغ را شوخی و جدی اش را ترک کند. در روایت از وجود مقدس نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) است که فرمود: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ الْإِيمَانِ فَلْيُحِبِّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا اللَّهُ»^۳ کسی مزه ایمان را می چشد که محبتش فقط برای خدا باشد، اگر با کسی دوست می شود برای خدا دوست شود و به ناچار اگر با کسی هم دشمن می شود دشمنی اش برای خدا باشد. در برخی از روایات است «وَهَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ»^۴ آیا دین غیر از محبت چیز دیگری است؟

اعتقاد اجباری نمی شود

دین و اعتقاد حوزه اش قلب است و چیزی که در این حوزه قرار گرفت اجباری نمی شود. «لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ» (بقره/۲۵۶) انشاء نیست، اخبار است. بعضی ها آیه را چنین معنا می کنند که در دین نباید اجبار کرد، آن اجبار و عدم اجبارش خود مقوله دیگری است، این آیه می خواهد بگوید که دین و اعتقاد اجبار بردار نیست، الان به شما بگویند که فلان کس را دوست بدار و شما نخواهی او را دوست بداری با سرنیزه که نمی توانی این دوستی را در دل جایگزین کنی. امام کاظم (علیه السلام) به هارون چنین فرمود: «أَنَا إِمَامُ الْقُلُوبِ وَأَنْتَ إِمَامُ الْجَسُومِ»^۵ تو امام تن ها هستی و من امام دل ها هستم. امام سجاد (علیه السلام) نیز در مجلس یزید از جمله مطالبی که فرمود، این بود که: خداوند چند چیز به ما داده است یکی از آن ها این است: «وَالْمَحَبَّةُ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ»^۶ ما را در سویدای دل ها جا داده است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی طعم ایمان را می چشد که دوستی هایش برای خدا باشد، اگر او را به خودش وابگذارند چه بسا دوست ندارد به طور طبیعی اما چون مؤمن و خدایی است دوستش دارد، این می شود «حُبًّا فِي اللَّهِ» و چه بسا کسی پدر، برادر یا اقوام را به طور طبیعی دوست دارد اما کافر و بی دین و لامذهب است. در دلش نگاه می کند از این رفتار بدش می آید این ا سمش «بُغْضًا فِي اللَّهِ» است. بنابراین ایمان یعنی باور. این باور وقتی خودش را در زندگی نشان می دهد که رفتار مناسب باور باشد. این می شود ایمان، این می شود معنویت و این می شود خاستگاه (و مبداء) ارزش ها.

۱- تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۷۰ - من عاند الحق

۲- الکافی (ط - الإسلامیة) ج ۲ ص ۳۴۰ ؛ باب الکذب

۳- نهج الفصاحة (مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله) ص ۷۶۴

۴- المحاسن؛ ج ۱؛ ص ۲۶۳ - باب الحبّ و البغض فی الله

۵- ینابیع المودة لذوی القربی (شیخ سلیمان قندوزی)، ج ۳، ص ۱۲۰، دارالاسوة للطباعة والنشر، ج ۱، ۱۴۱۶ق

۶- بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۴۵ ص ۱۳۸ ؛ باب ۳۹

نمونه سوالات آزمون

۱- اولین و اساسی ترین اصل در عرصه معنویت و اخلاق چیست؟

الف: ایمان   ب: توکل   ج: ایثار   د: جهاد

۲- کدام گزینه در رابطه با علم و باور صحیح نیست؟

الف: علم فوق باور است   ب: علم همان باور است

ج: باور فوق علم است   د: علم اعم از باور می باشد.

۳- طبق فرموده نبی اکرم (ص) چه کسی طعم و مزه ایمان را می چشند؟

الف: کسی که نماز بخواند   ب: کسی که خمس را به موقع پرداخت نماید

ج: کسی که صله رحم را جدی بگیرد   د: کسی که محبتش فقط برای خدا باشد.

۴- کدام گزینه در ارتباط با آیه "لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ" صحیح نمی باشد؟

الف: در دین نباید اجبار کرد،   ب: اعتقاد زور بردار نیست،

ج: اسلام طرفدار پلورالیسم دینی (کثرت گرایی) است.

د: تمامی ادیان قائل به اجبار در پذیرش دین خود هستند.